

Nr 48.

Av herr **Huss m. fl.**, om utvidgande av arbetarskyddslagens tillämpningsområde.

Arbetarskyddslagen den 3 januari 1949 äger i princip tillämpning på varje slag av rörelse eller arbetsföretag, vari arbetstagare användes till arbete för arbetsgivares räkning. Detta gäller jämväl stat och kommun. För sistnämnda arbetsgivare är det emellertid karakteristiskt, något som knappast har sin motsvarighet i fråga om enskilda, att de bedriva vissa former av verksamhet, vilka varken utgöras av rörelser eller arbetsföretag. Hit hör framförallt den egentliga tjänstemannaverksamheten inom allmän förvaltning och rättskipning, t. ex. rättsväsen, fångvård, skatteväsen, lantmäteriväsen, men även brand- och polisväsen, lots- och tulltjänst och den egentliga militärtjänsten. Dessa hava sålunda varit undantagna från arbetarskyddslagens tillämpning.

Då 1938 års arbetarskyddskommitté ansåg lämpligt, att lagen finge tillämpning även å flertalet nu nämnda verksamhetsformer, föreslog kommittén, att uttrycken »rörelse» och »arbetsföretag» skulle ersättas med ordet »verksamhet». Detta förslag vann emellertid icke statsmakternas bifall, varför den inskränkning i den gamla lagens tillämpning, som gällde på detta område, kom att kvarstå i 1949 års lag.

Olägenheterna av denna inskränkning ha under den nya lagens tid liksom tidigare ofta framträtt i hjärt belysning. Särskilt olyckligt är det förhållandet, att sådana minderåriga, som äro anställda vid nyssnämnda, av lagen ej omfattade verksamhetsformer, undandragas från de läkarundersökningar och årliga läkarbesiktningar, som äro föreskrivna i lagen. Det kan heller icke anses tillfredsställande, att hälsovårdsnämnderna, som i egenskap av kommunala tillsynsorgan hava att i stor utsträckning övervaka, att föreskrifterna rörande minderåriga, deras arbetsböcker och läkarbesiktningar efterföljas, själva icke äro skyldiga att följa dessa bestämmelser, när fråga är om minderåriga i nämndernas tjänst.

Det argument, som ansetts avgörande gentemot en utvidgning av lagens tillämpningsområde, var att sanitära missförhållanden, ledande till ohälsa, icke skulle vara tänkbara i de av det allmänna drivna verksamhetsformer, som ovan nämnts och som huvudsakligen avsåge kontorsarbete. I och för sig borde riktigheten av detta påstående hava varit vederlagd redan av den omständigheten, att ingen erinran gjordes i de yttranden, som avgåvos till arbetarskyddskommittén över det preliminära lagförslaget, mot att in-

föra begreppet verksamhet i lagtexten. Sålunda tillstyrktes ett sådant införande bl. a. av samtliga yrkesinspektörer och andra hörda sakkunniga. Det borde också ha legat i öppen dag, att det allmänna i egenskap av arbetsgivare icke sällan och särskilt under nuvarande förhållanden tvingas förhyra arbetslokaler av enskild fastighetsägare, vilka lokaler kunna visa sig vara behäftade med sanitära missförhållanden. Under den tvist, som i sådana fall lätteligen uppstår angående fördelningen av det ekonomiska ansvaret för nödvändiga reparationer eller andra åtgärder för avhjälpan av missförhållandena, är det förstaeligt, att statliga och kommunala myndigheter finna, icke minst med hänsyn till skattebetalarna, det lämpligt att först erhålla en klar uppfattning om de ekonomiska konsekvenserna, innan åtgärder vidtagas för att avhjälpa t. o. m. uppenbart hälsovådliga missförhållanden.

Många exempel härpå torde kunna framdragas men som skolfall må följande anföras. I slutet av år 1947 och början av år 1948 inflyttade en del av uppbördsverket i Malmö i källarlokal tillhörande en större nybyggd fastighet, vilka lokaler icke avsetts för detta ändamål utan för verksamhet i form av rörligt arbete. På grund härav hade lokalernas takbjälklag, som är beläget i gårdsplanet och sålunda vetter direkt mot det fria, icke erhållit den värmeisolerings, som är nödvändig vid stillasittande arbete, varjämte lokalerna ytterligare avkyldes genom i taket inbyggda lanterniner. Följderna härav visade sig omedelbart. Personalen klagade över drag och över en känsla av kyla i huvudet och andra obeklädda kroppsdelar, obehag som sedermera regelbundet återkommit vintertid. I oktober 1948 insjuknade en tjänsteman med förflamning i ena ansiktshalvan som följd av nervinflammation, vilken enligt den läkare, som tjänstemannen uppsökte, sannolikt varit en följd av drag. Även andra sjukdomsfall ha inträffat, som av personalen ställts i samband med de dragiga lokalerna. Hälsovårdsnämnden gjorde en noggrann undersökning av förhållandena med anlitan av teknisk expertis. Härvid kunde bl. a. konstateras, att värmeegenomgångstalet för takbjälklaget, vilket tal normalt icke får överstiga 0,6, utgjorde 0,83. Ett inom hälsovårdsnämnden väckt förslag, att lokalerna skulle utdömas för användning för stillasittande arbete fr. o. m. den 1 okt. 1949, kunde icke upptagas till prövning, då det visade sig, att nämnden saknade laglig behörighet därtill. I stället beslöts remiss till byggnadsnämnden, som dock icke kunde underlåta att godkänna lokalerna för det ändamål, som angavs på ritningar och arbetsbeskrivning. Yrkesinspektören gjorde, trots att ärendet icke hörde under yrkesinspektionens tillsynsområde, på begäran en besiktning i egenskap av expert och fann likaledes takkonstruktionen synnerligen otillfredsställande.

De iakttagna missförhållandena föranledde uppgörande av ritningar för förstärkning och förbättrad värmeisolerings av lokalernas tak. Det visade sig dock snart, att fastighetsägaren icke ville delta i kostnaderna härför.

Då stadens myndigheter icke varit benägna att bestrida samtliga kostnader, har tiden gått utan att någon åtgärd vidtagits. Frågans lösning synes i lika hög grad i dag som 1949 vara uppskjuten till en obestämd framtid.

Det synes uppbart, att, om den verksamhet, som det här är fråga om, tillhört arbetarskyddslagens tillämpningsområde och om staden sålunda i egenskap av arbetsgivare varit skyldig vidtaga åtgärder för avhjälpande av sanitära missförhållanden i ifrågavarande arbetslokaler, skulle denna i lag fastställda skyldighet i hög grad hava för stadens myndigheter underlättat vidtagande av snabba åtgärder, varvid frågan om kostnadernas fördelning mellan staden och fastighetsägaren kommit i andra rummet. Förhållandet torde vara av samma art, när fråga är om statlig verksamhet, som liksom den kommunala understundom tvingas taga i anspråk undermåliga lokaler på grund av det nuvarande prekära läget på byggnadsverksamhetens område.

Med stöd av det anförda få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära framläggande av förslag till utvidgande av arbetarskyddslagens tillämpningsområde att omfatta, med de inskränkningar som anges i 3 och 4 §§ i lagen, varje verksamhet, vari arbetstagare användes till arbete för arbetsgivares räkning.

Stockholm i januari 1952.

Folke Nihlfors.

Brita Elmén.

Ragnar Huss.

Margit Vinge.
